

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru Românii și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă sirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază

ROMÂNUL

Două explozii.

Arad, 24 Februarie.

Temerile noastre s'au adevărit: explozia dela Dobrițin a fost urmată peste noapte de o altă explozie, nu mai puțin formidabilă. Cea dintâi scânteie din bobotaia episcopiei de Hajdudorog a căzut în butoiul fosforescent al negrelor instincte de rasă și materiile inflamabile, presate acolo de atâta vreme, au luat foc, țâșnind în flacări sulfuroase și umplând atmosfera unei țări întregi de fumul înecăcios al urei de moarte.

Din paginile ziarelor ungurești se înalță coloane de funingine, printre rândurile lor joacă limbile bifurcate ale patimilor și un strigăt spasmodic sfășie inima cetitorilor:

Făptuitorii sunt Valahii!

„Atentatul — scrie de pildă Budapești Hirlap — a fost pus la cale cu inimă rece, cu fiorositatea unei furii infernale și ne indică acel „fine minte” (cinye mintye) valach, de care istoria ungurească păstrează amintiri atât de nemaipomenit de grozave. Dar metoda, cu care a lucrat atentatorul, e metoda de mult probată a nihilismului rusesc. Valachul incolțește mulieri neapărate, copii, incendiază case, jefuiește castele părăsite...” etc.

În acest ton sgâlțâit de porniri barbare, în acest glas insetat de sânge, continuă apoi numitul ziar scâldând în două ape otrăvite bănuiala lui infamă. Admite alternativa unei urziri datorite Rușilor, mai ales că — după cum s'a constatat ulterior — cauza nefericirii dela Dobrițin a fost o bombă de ecrasat, trimisă episcopului Miklóssy din — Cernăuți!

Nu știe ziarul din chestiune care din bănuiele lui se va adevări: paternitatea „Valahilor” ori a Rușilor, dar concludă totuși, că bomba era adresată „inimei națiunii maghiare, cinstei și sentimentelor ei celor mai scumpe și că

chiar adevărându-se vinovăția Rușilor, nu poate să existe totuși o curte cu jurați, care să achite pe Români.

E în adevăr o sete de sânge feroce aici! Și în același tenor selbateg seriu și celelalte ziare ungurești: *Pesti Hirlap*, cellalt pol al turbării patriotice se întreabă:

„Cine au trimis mașina infernală și cui i-au trimis-o? Românii au trimis-o și au trimis-o episcopului ungar!... Psihologia maseilor instigate, când aceste mase sunt slave (!) are trei grade: cel dintâi e cuvântul rostit în biserică și acest cuvânt se propagă în aburii de rachiu ai cărșmei; al doilea e acel al măciucei; al pietrii și al cuțitului — față în față; al treilea e mașina infernală expedită cu poșta în mod clandestin”.

Pesti Hirlap acuză apoi într'o răsuflare Viena, Bucureștii, denunță „pactul” contelui Tisza, ponegrește memoria divinului Avram Iancu și se pierde în aiurări pseudopatriotice. Alte ziare vorbesc de „Valahi selbatici și murdari, cari danțează *cancanul* pe spatele Ungurilor” — și ne amenință cu „*ecrasitul statului unguresc*”, pe noi Români, cari suntem „*speța cea mai incultă a Europei, rușinea vie a veacului al XX-lea*”.

Până și cuviosul *Alkotmány*, organul popimei șovino-catolice, până și gravul *Pester Lloyd*, își pierd sărita, învârtindu-se alături de ceilalți strigoi ai ideii statului național. Nu-

mai democratul *Világ* și socialistul *Népszava* găsesc firul realității, rostindu-și tare convingerile, că chiar în cazul vinovăției unor Români exaltați, fapta lor își are echivalentul în revoltătoarea poveste a episcopiei de Hajdudorog, în pușcăriia îndurată la Sătmar, în baionetele jandarmilor, în răscolirea atâtor sate și — mai presus — în faptul de o nedreptate criminală al răpirii atâtor zeci de mii de suflete românești.

În altă parte a ziarului, cetitorul uimit de atâtea simptome patologice ale presei maghiare, se poate informa și mai amănunțit. Aici ținem să constatăm, că stăm în fața unor dovezi de-o putere extraordinară, cari vin să mărturisească gravitatea nebănuită, — nici de cei mai asidui observatori, — a boalei organice de care pătimeste statul acesta ocărmit cu atâta lipsă de răspundere.

Lumina stranie a bombei dela Dobrițin a străfulgerat adâncuri ametoare, a învederat spărturi înfricoșate în constituția etică a țării... S'au încrunțat ochi și au săgetat priviri, a căror acuitate nu se putea cunoaște, decât acum, într'o clipă, în care efectul unei întâmplări extraordinare le-a redat expresia firească, în toată sinceritatea ei fioroasă, înfrângând obicinuințele convențiilor, suflând pudra mincinoasă de pe fețe și descrescând pleoapele contractate de considerații diplomatice — dacă a mai existat vre-o urmă din aceste. Și nu știm care din cele două explozii, cea dela Dobrițin ori cea din lumea morală a potrivnicilor noștri politici e mai plină de înțelesuri. Avem impresia, că lumina miraculoasă din Dobrițin ar fi risipit unele valuri de întunec, pe care nu le știam și că în fața noastră am zărit pe neașteptate taberi înarmate până în

Cincinat Pavelescu*).

R. Silviu, profitând de liberalismul ce stăpânește de un timp încoace foia „Gazetei Transilvaniei”, înarmat cu fraze ieftene pentru bălciul vieții, debutează cu o serie de articole, în cari ne promite foarte serios a nimici dintr'o lovitură de baros talentul poetic al d-lor Cincinat Pavelescu, Ion Minulescu, Victor Eftimiu ș. a. E interesantă această filotimie a d-sale, mai cu seamă atunci când bănuiești, că pseudonimul R. Silviu, ascunde așisderea un scriitor, ce se etalează aproape săptămână de săptămână în toate revistele și gazetele de dincoace și de dincolo de Carpați, ca floricelele lui d'albe, ba ce e mai nostim chiar în același articol, în care analizează opera dlui C. Pavelescu, își aduce ca model propriile sale *serenade*. Acestui R. Silviu îi plac și i-au plăcut totdeauna gafele, — noi îl cunoaștem de mult, și, deci, nu ne surprind de loc ieșirile lui stereotipe. El a avut prilejul să ne plictisească de atâtea ori în felurile sale faze de evoluție: dela gazetarul pasionat până la profesorul sentimental, dela autorul de versuri lirice până la fabricantul de satire violente, dela cronicarul scandalurilor până la nuvelistul de cafenea, nu credeam însă să stăruiască cu cerbicie prin toate fazele, și să se metamorfozeze la urmă și în oritic de artă. Cetind arti-

colul d-sale despre poetul C. Pavelescu, mi-a dat în fine ocazia să studiem și partea aceea a științelor naturale, ce poartă numele de: teratologie. E posibil oare, ca ambiția acestui R. Silviu, să-i fi tocit într'atâta simțul estetic, încât cu cunoscuta-i irascibilitate să facă astfel de tumbe în materie de critică literară, să se încovoie cu atâta violență în mișcările lui convulsive, încât seria foiletoanelor ce ni s'au promis pentru a induce în eroare publicul nostru, să se schimbe într'un adevărat „*Looping the loop*” al unei minți estropiate?

Nici când nu poți face responsabilă de altfel o mentalitate de om, ce-a trecut de mult hotarele seriozității. Nu vorbesc de dl R. Silviu...

Pe dl Cincinat Pavelescu l-am cunoscut într'un birou, al unei direcțiuni de bancă, ce se schimbă pentru două ceasuri în ceneclu literar, dintr'un oraș, indiferent ce nume poartă, unde venise să răsufle câteva clipe de pace aerul proaspăt al munților noștri. Erau de față un director, care face și muzică, soția lui, o d-șoară, și câțiva domni, pe cari nu vroi să-i numesc. O mulțămire binefăcătoare și-o liniște senină cuprinsese sufletele, când început dl Victor Eftimiu, cu glasul sonor, să ne cetească nota sa piesă în patru acte, reprezentată pe scena teatrului „Comedia” din București. Mi se pare că se chiamă: „Achim”. Dl Pavelescu asculta cu atențiune, urmărind cu ochiul viu, gesturile caracteristice prin cari acompania dl Eftimiu ce-

tirea vioaie și acțiunea interesantă a piesii, ce se desfășura înaintea noastră ca o persiană scumpă, adusă de departe. Apoi seara la cafenea, după supeu. Poetul era de-o vervă diabolică. Timp de patru ore, am savurat împreună, la un pahar de Tokay, spiritul brillant, gluma ascuțită, și sonoritatea vibrantă a celor mai impecabile versuri, ce s'au tipărit în vremurile din urmă. Trebuie să fii de față, trebuie să-l ascuți pe el însuși, pentru a putea înțelege toată frumuseța sonetului următor:

Ai cizelat în versuri magistrale
Tăiate par'că 'n prizmele luminii
— Ca și un nou Benevenuto Cellini
Profilul grec al blondei ideale.

Ti-ai rupt din suflet rozele și crinii,
Ca să presari sub pașii ei petale
Și n'ai păstrat, poete, frunții tale,
Decât paloarea visului, și spini!

Urmează-ți visul tainic înainte:
Ce-ți pasă dacă farmecu-i te minte,
Când inima-ți sub vraja lui tresaltă?

Să moară chiar, el moarte nu mai are
Căci l-ai închis cu-a versului tău daltă
În ritmul larg al strofei lapidare...

Ochii, acei ochi expresivi, cu focul mistic din adâncul lor, ai poetului, se perdeluiau cu amăn-

* Publicăm aceste rânduri cu observația, că d. „R. Silviu” are cuvântul. — *Nota Red.*

dinți împotriva noastră, stând acolo, pe celalalt țărm al abizului, pe care iarăș nu-l crezusem atât de lat și de afund, și adastând clipa unei năpraznice năvăliri...

E foarte caracteristic apoi momentul, că aproape toate ziarele ungurești se silesc să vadă în atentatul dela Dobrițin un răspuns — la tratările contelui Tisza cu reprezentanții noștri! Asta va să zică, de tot simplu, să cauți beleaua cu lumina, să-i cauți victimei pricina din fabulă, pentru ca să poată fi înghițită fără remușcare.

Din parte-ne, scârbiți în tot sufletul nostru așteptăm totuși liniștii rezultatul instrucției judecătorești și polițienești. Noi nu vom trage clopotele în dungă și nu vom cobi ca ziarele maghiare. *Sfânta cauză a celor aproape 100,000 de Români instrăinați dela leagănul credinței strămoșești, nu va putea fi amuțită nici prin manevra aceasta drăcească a presei ungurești!*

Adevărat: tunetul din inima Ungariei va fi auzit, nu numai aici în monarhie, ci în Europa întreagă — și la lumina exploziei va putea să arunce și continentul o ochire mai adâncă asupra stărilor dela noi. Bomba dela Dobrițin („Roma calvinismului”), va răsună și prin pereții Vaticanului, deșteptând gânduri ușor de ghicit. N'a fost un fenomen această bombă, ci o simptomă. Poate că e ceasul istoriei, care — cum spune „Alkotmány” — a început să bată și în cuprinsul acestei țări... A sunat acest ceas, adăugăm noi, la Lemberg, Zagreb, Fiume, poate — dar numai spaima poate să inspire asemenea gânduri când e vorba de chestiunea românească.

Și noi ridicăm cel mai solemn protest împotriva nemaiauzitei infamii de-a fi bănuți Români ca autori morali ori ca inspiratori implicați ai atentatului dela Dobrițin! Niciodată atentatele n'au putut să intre în mijloacele de luptă ale poporului românesc și nu credem să fim desmintiți nici în viitor. Osândim din cea mai bună convingere a noastră acest fel de luptă politică și nu vom părăsi niciodată armele luptei demne, cinșite și deschise: argumentele inextricabile ale adevărilor noastre eterne. Cauza românească în Ungaria

va învinge prin puterea ireductibilă a legitimității și gravității ei istorice — și nu vom compromite'o niciodată prin fapte nesocotite ca cea dela Dobrițin, atât de străină firei și lumii morale a poporului nostru.

Dar, în același timp, respingem cu scârbă adâncă infamia presei maghiare și o compătumim și o înfierăm pentru demența cu care sapă singură la temelii existenței morale a acestui stat.

Chestiunea evreiască în România.

Arad, 24 Februarie.

Sub acest titlu revista germană „Hamer” din Lipsca publică un prea interesant articol semnat de Ion Sân-Giorgiu.

Dăm în rezumat după cum urmează, această justă expunere a chestiei evreiești, în jurul căreia s'a făcut atâta șgomot în ultimul timp:

După expediția în Bulgaria, — spune autorul, — care i-a asigurat României o situație așa de favorabilă, cei mai de frunte bărbați de stat români, anunțau necesitatea mai multor reforme, cari urmau să fie cât mai curând posibil, rezolvite. În același timp populația evreiască pretindea de nou acordarea de drepturi cetățenești sau cel puțin încetățenirea celor afirmative 20.000 evrei cari au luat parte în campanie. Ei afirmau, că acordarea de drepturi, ar fi și pentru România o reformă necesară, și că în același timp pe lângă alte reforme trebuie să li se îplinească și dorințele lor. În acel timp însă ei au produs mai mult neadevăruri, decât adevăruri despre situația lor, atât în presa străină și indigenă, cât și prin desele lor adunări, prin urmare e de cea mai mare importanță să prezentăm chestia în adevărata ei lumină.

— Nu e întâia dată, că Evreii din România pretind drepturi politice; ei au făcut aceasta în 1866, în 1878 asemenea. Inșă încă de pe atunci poporul a fost contra și Evreii nu și-au putut ajunge scopul. Ei pretind delaturarea articolului 7 din constituție după care, câștigarea individuală a drepturilor cetățenești pentru toți străinii, numai prin votul ambelor camere e admisibilă; și ei aduc pentru aceasta mai multe motive. Presupunând, că pretențiunile lor sunt îndreptățite, trebuie totuși să ne întrebăm:

Cunoscându-se situația Evreilor în România, n'ar ascunde oare un pericol pentru dezvoltarea românismului acordarea în masă de drepturi cetățenești pentru ei?

Topografia situației Evreilor, poate deja singură răspunde. Dacă luăm în considerare statistica populației evreiești din țările străine, putem vedea că în nici o țară nu-i așa de mare numărul populației evreiești în raport cu totalul ca în România. În România, care numără o populație de 7.500.000 locuitori, trăiesc cam 500.000 Evrei. Cea mai mare parte a acestora locuiește în partea nordică a României, în Moldova și formează acolo majoritatea populației orașenești. Acolo chiar în unele orașe cum e Iașul, Botoșani, Dorohoi etc. numărul Evreilor întrece pe cel al ne-evreilor. Și numărul Evreilor crește mereu, în timp ce al Românilor scade.

În anul 1839 erau în Moldova numai 1295, în anul 1871 singur Iașul înregistra deja 1947 născuți evrei. Din acest an populația evreiască crește necontentit, în timp ce cea românească se împuținează. Acești Evrei țin toată industria și comerțul orașelor moldovenesti, în mâinile lor. Așa în 1 Aprilie 1905 în districtul Botoșani sunt 2359 comercianți evrei și numai 739 români, în Dorohoiu 2227 Evrei și 691 Români; aproape toate fabricile, toate morile cu aburi, toate institutele industriale sunt în mâini evreiești. S'ar putea aștepta ca cel puțin ca industria mică să fie românească; însă nici aceasta nu e așa. Așa sunt în 1906 în districtul Botoșani 2564 meseriași evrei, 893 români; în districtul Dorohoiu 1456 meseriași evrei și 412 români; în districtul Suceava 785 evrei și 235 români. Așa e și în alte multe districte din Moldova.

Evreii au cucerit însă și alte domenii așa de pildă, presa românească. Marile cotidiane „Universul”, „Dimineața”, „Adevărul” stau sub influență evreiască sau sunt conduse în întregime de Evrei, ceea ce e cu atât mai periculos, că ei exersează în senzul lor cu oarecare efect asupra culturii naționale. Nesaturați cu atâta ei caută înainte de toate să-l aibă în mână pe țăranul sărac și incult. Acțiunea lor asupra țăranimei pe care o jefuiesc fără milă, e pustitoare. Răscoala țăranilor din 1907 a fost la început o mișcare pornită contra Evreilor; așa dar deja din motive democratice nu-i permis să fie dat țăranul pe mâinile Evreilor.

În vederea acestei stări deplorabile a populației românești, care aproape n'are o clasă de mijloc, fără care e imposibilă dezvoltarea naturalei ei organizații sociale, mai e de lipsă să se ia sub lupa critică motivele contrare? Pentru a ne dovedi însă imparțiali, vom căuta să numărăm aceste motive cari sunt sentimentale și neadevărate.

1. Evreii susțin că ei ar fi populație autohtonă în România și pentru asta trebuie să li se dea drepturi cetățenești.

În anul 1763 nu erau aproape deloc Evrei în Moldova; întâi dată între 1784 și 1792 au imigrat mulți acolo. În anul 1803 erau în Moldova 12.000 Evrei. Imigrarea a început după împărțirea Poloniei și a continuat mereu. În anul 1820 sunt în Moldova 19.000 Evrei și în anul 1824 24.000. După pacea dela Adrianopole în anul 1828 imigrația Evreilor

tiri duioase, la fiece recitare măiastră, iar vocea lui catifelată, moale, te chema în alte lumi, să sbori cu ele, să retrăiești împreună cu el fărâmi dintr'o viață sbuciumată, mai intensivă, mai plină de parfum, mai fermecătoare:

gândesc. Și mâna mea ezită
Să 'mbrace 'n slove de cerneală
Simțirea caldă ce palpită
Ca niște fire de beteală.

Mi-e frică. Pagina e albă
Ca și un suflet de fecioară
Sub farmecul acestei temeri
Ce fericire mă 'nfioară!

Tot astfel când o floare 'nalță
Spre cer parfumri neștiute
Roteste fluturile 'n preajma-i
Și nu 'ndrănește s'o sărute!

Veni-vor mulți să-ți spue'n versuri
Că te iubesc, și cum — și cât!
Vor scri-o mai frumos ca mine,
Dar nu te vor iubi atât...

(Pe un album).

Dl Pavelescu e incontestabil un artist superior. El nu e autor de versuri pentru de a le vinde pe tarabă cu chilogramul, — și asta-l doare pe criticul R. Silviu. Simțiri, ce-și au ca tre-

cut zeci de ani, aventuri galante, dureri purificate, însă cu mult mai intensive decât cele de-o clipă numai, ca un vin vechiu, aromat, se desfășură, pe rând, în versuri sculpturale, scrise cu migăleală și refăcute, ca tăiate în marmoră de Cararra, pe paginile volumului său de cantilene, de madrigale, de lieduri... Poezia lui C. Pavelescu e ca o spumă de mare, ca un pahar de șampanie, ce musează. Cu cât bei mai mult, cu atâta te silește să sorbi întreg paharul, până'n fund. Și după fiece cântec, după fiece vers, îți rămâne totdeauna o mireasmă rară în suflet, ca un parfum exotic, sau dacă vroit, ca o beție ametoitoare de gheorghine... Arta dlui Pavelescu e de-o finețe de fire de paianjen. Trebuie să fi foarte precaut când o iai în mână foarte delicat. Există subtilități în toate formele de manifestare ale artei, sau ochiul care nu-i deprins să le caute, nu le va găsi niciodată. Inzadar se va duce un cizmar să afle perle pe fundul mării. El se va întoarce de bună seamă cu pumnii plini de pietricele strălucitoare, culese fără discernământ și cunoștință în materie. Cincinat Pavelescu, e ca o mare plină de mister, iar dacă adâncul mării are și nisip, nu ne mirăm de loc, atunci când știm, că tot acolo, se găsesc și cele mai frumoase mărgăritare...

Un cântec numai unul încă
Și 'n urmă inimă tăcere;
Aș vrea s'ascult a mea durere
Cum plânge 'n taina ei adâncă.

Un cântec, numai unul încă,
Dar blând ca și o mângâiere,
Că poate va avea putere
Să 'nmoaie inima-i de stâncă.

Dacă trubadurii evului mediu ar reinvia și chitarele lor instrunate ar face să isvorască de sub degetele maeștrilor cântece, între cele mai frumoase ce s'au scris, aș pune de sigur „Serenada”:

...Și'n zadar mă lupt în vânt
Să dau coardelor cuvânt,
Din chitara mea măhnită
Nota zboară, rătăcește
Și de geamuri se isbește
Ca o pasăre rănită!
Cum neaua 'ncepe să s'aștearnă
Mi-e frig în suflet, nu știu ce-am,
Zadarnic te mai cat la geam
Azi e iarnă!

S'a 'ntunecat a toamnei ciază
Pe strune mâinile-mi înghiață
N'o să mă vezi de azi 'nainte
Cu flori în păr și în cuvinte,
Căci, vai balconul ți-e 'nflorit
Cu reci podoabe de zăpadă,
Și 'n noaptea care stă să cadă
Tu ai uitat că m'ai iubit.
Și neaua 'ncepe să s'aștearnă
Întâi mai rar, și-apoi mereu

lor ia mari proporții. Numărul Evreilor crește dela 1827—1831 dela 13.000 la 118.922. Raportul între populația evreiască în Moldova (1,200.906) și cea creștină în anul 1859 e 9 procente, în vreme ce în 1803 era numai de 2 procente. Așadar în o jumătate de veac numărul Evreilor a devenit de cinci ori atâta, — nu prin înmulțire naturală, ci prin imigrare.

Toate documentele istorice de pe timpul acela vorbesc despre Evrei ca despre un popor străin, venetic și primejdios. Regulamentul organic îi prezintă pe Evrei ca un element păgubitor asemenea și ordinațiunea Divanului moldovenesc din 1839. Numărul Evreilor însă crește tot mai mult așa că în anul 1899 în întreaga Românie sunt cam 300.000. Dela început ei s'au ocupat mai cu seamă cu comerțul din care — nu totdeauna prin mijloace onorabile — i-au făcut pe încetul pe Români să dispară. Nu-i adevărat că ei ar fi început în România mica industrie. Un exemplu: În Iași, fosta capitală a Moldovei, erau în anul 1848, 627 comercianți români și numai câțiva evrei; în anul 1909 erau în același oraș 521 comercianți evrei și numai 71 români. Tocmai ca și în Iași s'a întâmplat și în alte orașe. Evreii n'au ales nici un mijloc pentru a-i scoate pe Români din comerț și nime nu i-a oprit în această operă de distrugere.

2. Evreii susțin mai departe, că România e singura lor patrie pe care ei au iubit-o adânc și au putut-o dovedi asta totdeauna. Aceasta e însă numai o speculație pentru festul moale al celor ce nu cugetă. În realitate ei poartă luptă în contra populației autohtone, aducând prin aceasta țării mari stricăciuni. Cu o lăcomie exasperată se vâra ei ori unde miroase ceva câștig și poartă concurența cu mijloace urite și neieritate. Ei au numai o țintă: să jăfuiască poporul. Ei aranjează nenumărate falimente și știu să profite de ele. Ei lucră laolaltă și se ajută reciproc, însă niciodată n'ajută pe Români. Conducătorii lor le interzic să cumpere ceva dela Români. Cei mai mulți nu știu românește și vorbesc în jargonul evreo-german. Ei formează mari societăți unde nu poate pătrunde nici un Român. Unele din aceste societăți stau în legătură cu societățile ovrreiești din străinătate și scopul lor e de a ajunge cu ori ce preț element dominant. În luptele lor ei iau totdeauna atitudinii amenințătoare și nu se sfîșie firește să amenințe chiar cu revoluții.

Chiar și punctul lor de vedere în ce privește participarea lor la expediția din 1813 e nul. Participarea lor, din punct de vedere militar a lăsat foarte mult de dorit, căci mulți dintre Evreii mobilizați au trândăvit prin casarme sau au știut să se retragă dela locurile unde era posibilă primejdia. Despre purtarea lor în acea campanie Liga Culturală a adunat un enorm material.

Față de aceasta creșterea a numărului lor precum și față de soc. ovrreiești antiromânești, tot poporul românesc trebuie să fie pentru menținerea articolului 7 din constituție. Nici un guvern, fie el

cât de binevoitor față de străini, nu poate da drepturi celor mai mari dușmani ai noștri.

Chestiunea evreiască în România e pentru Români o chestiune de existență națională.

Discuția în cameră asupra discursului primului ministru. Se știe că discuția asupra răspunsului contelui Tisza la interpelația deputatului Iuliu Bujanovich în chestia tratativilor cu Români a fost pusă la ordinea zilei pentru ședința din 2 Martie. Presidiul camerei — după cum se anunță din Budapesta — neexistând nici o precedentă, ca răspunsurile miniștrilor la interpelații să fie puse în discuție, a hotărît ca privitor la răspunsul primului ministru să se observe normele prescrise de regulamentul camerei pentru rapoartele comisiilor. Conform acestei hotărâri răspunsul primului ministru a fost tipărit într'o ediție specială.

La dezbateră răspunsului vor lua cuvântul toți deputații naționaliști români. Vor vorbi încă — după cum se anunță — vre-o doi dintre deputații naționaliști slovaci.

Cum sunt tratați Nemții în Ungaria? Ziarul Viennez „Deutsches Volksblatt” publică sub acest titlu un apel al societății din Austria pentru menținerea germanismului în Ungaria. Apelul constatând că, deși tratativele cu Români n'au dus la un rezultat pozitiv, totuși Maghiarii vor trebui să împlinescă pretensiunile Românilor, căci prin vigorozitatea poporului român și statornicia lui neînduplecată în luptă, dar mai cu seamă din cauza situației internaționale, care face necesară de urgență, o acțiune comună cu România, îi constrânge pe Maghiari să renunțe la ura lor de până acum față de celelalte rase.

Conducerea societății pentru menținerea germanismului în Ungaria, provoacă pe toți Germanii din Europa de mijloc, ca luând pildă dela Români, să sară în ajutorul Nemților din Ungaria, ca aceștia să-și poată recâștiga drepturile ce li s'au promis la imigrarea lor în Ungaria și de cari s'au bucurat până la 1867.

Apelul amintind de cazurile de perzecuțiune a redactorului Adam Welker din Cervenka și Wilhelm Wetzel din Vârșet precum și a conducătorului naționalist al Nemților din Banat, inginerul Reinhold Heegn, demască minciuna oficială a potențailor dela cârma statului ungar, prin care a fost sedusă până acum cu multă iscusință opinia

publică germană și a cărui propagator tipic e famosul conte Albert Apponyi.

Consilierii români? „Pesti Hirap” are informația din sursă „de tot sigură” — cine dracu se mai îndoieste! — că primul ministru, contele Tisza ya propune M. Sale monarhului distingerea deputatului circumscripției Năsăud **Ciôcan**, profesor universitar pensionat, cu titlul de consilier de curte.

Invențiosul „Pesti Hirap” comentând această informație scrie, că Ciôcan și-a câștigat această distincție prin „meritele” de a fi mijlocit tratativele între contele Tisza și partidul național român.

Noi știm însă că meritele lui Ciôcan Iános sunt cu totul de o altă natură decât cele atribuite de „Pesti Hirap”.

„Pesti Hirap” mai adaugă că în curând va fi numit consilier intim al Majestății Sale P. S. Sa episcopului Aradului **Ioan I. Papp** iar d. **Ioan Mihu** membru pe viață al camerei magnaților.

Eșuarea tratativilor de împăcare ceho-germane. Ni se anunță din Viena: Speranța guvernului austriac, de a-i putea împăca pe Cehii și Germanii din Bohemia a fost distrusă aproape de tot prin atitudinea partidului progresist german. Conducătorul acestui partid, profesorul Dr. Bachmann a anunțat primul ministru Stürggh într'o scrisoare că el și aderenții lui nu pot lua parte la tratative până nu se va rezolvi mai întâi chestia bipartițiunii administrative a Boemiei. Acest pas al deputatului Dr. Bachmann pare a zădărnici deplin rezultatul pozitiv al tratativilor. Celelalte partide germane, tenându-se de curentul radical ce prime tot mai multă putere în poporul german din Bohemia, dovedesc foarte puțină înclinare spre a primi preliminariile de pace propuse de guvern și e mai mult ca probabil că toate partidele germane se vor declara solidare cu partidul progresist de sub conducerea deputatului Dr. Bachmann.

Astfel tratativele ceho-germane pornite pentru a doua oară de guvernul austriac pot fi considerate deja de eşuate. Nereușita tratativilor va avea însă o influință decisivă asupra sesiunii camerei austriace, care se va întruni în 3 Martie. Probabil însă că guvernul înrăutățindu-se situația parlamentară să recurgă la dizolvarea camerei.

Ca pe balcon, și'n părul meu...
Plângi suflète!... E iarnă!”

Melancolia ultimei vibrații, e sfâșietoare!

Discret în toate visurile sale de trubadur, el cântă iubirea cum cântă o floare, un parfum, un gând tulburător, cu întorsături capricioase de cuvinte, cu salturi îndrăznețe, cu fiorituri albe ca niște dantele de Veneția. Și toate acestea, poetul ni le-a știut recita așa de frumos, încât a fost în stare să ne farmece sufletul, să ne ridice din culmi în culmi, până departe unde hotarul celei mai subtile poezii se contopește cu muzica dulce și cadentată a versificației sale impecabile. Cadrul îngust al unui foileton nu-mi permite să mă extind mai pe larg asupra poezilor dsale. D. C. Pavelescu are și o altă latură luminoasă, pe care o posed puținii dintre scriitorii noștri: darul de a improviză. Cu aceeași facilitate, e în stare pe rime date, fie românești sau franțuzești, să clădească imediat cele mai strălucitoare explozii de spirit, cele mai bizare focuri de artificii. Această calitate a dsale, nu-i o legendă ci realitatea însăși, convingându-mă însu-mi de virtuozitatea lui. În adevăr numai un creier invidios nu e în stare să recunoască talentul său superior de improvizăție.

Însă d. C. Pavelescu e și un temut autor de epigrame, — și mi se pare singurul la noi. E greu a face epigrame, și și mai greu a improviză epigrame bune. El e în stare să exploazeze cele

mai grele situații cu o iscusință fascinatătoare. Lucrul acesta e în stare să-l facă numai o minte ascuțită și deprinsă a cugeta extrem de repede. Dânsul e autorul câtorva sute de epigrame în mare parte nepublicate, ce aleargă din gură în gură, din oraș în oraș, ajunse populare prin spiritul lor caustic și forma elegantă în care sunt ținute. Mi-am însemnat din întâmplare câteva.

Pentru bustul meu făcut de Spăthe.

Privindu-i bustul lăudat
A exclamat un cârd de fete:
Vedem, că bronzu-i al lui Spăthe.
Dar duhul e-al lui Cincinat.

Lui Spăthe.

Fantazia-i vagabondă
Pentru ce'n butoi s'afundă?
Fiindcă berea este blondă
El cu bronzul o confundă.

Aceluias.

Fără să fac pe pesimistul
Ce face Spăthe nu-i de soi;
Cu ce talent însă artistul
Sculptează berea din butoi.

Lui Haralamb Călămăr.

Scrii mult iubite Călămăre,
Dar știi ce crede Cincinat?
La călămărul lăudat
Să nu te duci cu sacul mare.

Lui Corneliu Moldovan.

Cetatea Soarelui acumă
Și Flacări primul tău volum,
—E imposibil după ele
Să nu rămână decât Scrum....

Lui **Isac**, care se lăudase că-i va scrie Caragiale un articol de laudă, dar înainte de al scrie a murit.

Deși momentul e prea tragic
Cu neputință mi-e să tac;
Ai prefrat să mori maestre
De cât să lauzi pe Isac!

Trecuse de mult miezul nopții, când chiar și mintea cea mai limpede începe să pirotească sub amesteceul de fum și aburi de cafea, ce enesteriază creierul, fără ca maestrul să obosească câtuș de puțin. Urma lovitură după lovitură, salt după salt, rachetă după rachetă, și fiecare la rândul ei, făcea să lase în urmă o ploaie minunată de aur, de pietrii scumpe, de cascade policrome. Ciasul dela casa orașului suna ora două după miezul nopții, când d. Pavelescu își sfârșia bogatul său banchet de spirit cu minunata traducere a sonetului „Antoniu și Cleopatra” de Heredia.

Privi ră împreună de sus de pe terasă
Egiptul cum adoarme sub cer năbușitor,
Și Nilul ce prin deltă își duce călător
Spre Sais și Babaste alene, unda grasă.

Catastrofa dela Dobrițin.

Atentat politic? — Explosia a fost provocată de o bombă trimisă din Cernăuți. — Amănunte senzaționale.

Arad, 24 Februarie

Asupra groaznicii explozii dela reședința episcopiei de Hajdudorog, din Dobrițin, astăzi suntem în situație să dăm amănunte mai precise.

Mai înainte de toate s'a constatat că explozia nu provine dela conductele de gaz aerian, nici dela apeduct, ci a fost pusă la cale cu multă istețime.

A fost trimis pe adresa episcopului un pachet conținând o mare cantitate de materie explozibilă, care și-a făcut efectul.

Iată amănuntele cari le-am primit în cursul zilei de azi:

Ce spune poliția?

Despre teribila catastrofă poliția a stabilit următoarele:

La ora 10 și jumătate a venit factorul postal, care a predat un pachet secretarului Dr. Slepkovski cu mențiunea că pachetul e adresat episcopului și are indicată valoarea de 1630 cor. Secretarul a luat lădița în primire, și a prezentat-o episcopului cu cuvintele:

— *Aici e pachetul despre care am fost anunțat.*

Factorul a plecat iar secretarul Slepkovski începuse să desfacă pachetul. Tocmai în acel moment a sunat telefonul în cancelarie și episcopul a plecat, chemat fiind de o delegație din Nyiregyháza, care voia să vină să-i prezinte omagiile.

Deodată o explozie teribilă a cutremurat tot edificiul: sărăci s'au dărâmat, ferestrele s'au spart, mobilele au sburat afară.

Explozia a sfârșit în bucăți pe secretarul Slepkovski, pe vicarul Jaczkovics și a mutilat oribil pe avocatul Dr. Csath, care peste puțină vreme a murit în spital.

Afară de cei trei morți au mai fost răniți grav: Mihail Dávid, practicant la avocatul Csath, Mihail Bihon, scriitor, George Gyuró, servitor, Elek Kasckó, bibliotecar, Nicolae Peceze, funcționar și alții cari au avut leziuni mai ușoare.

Dupăce au sosit pompierii și alții, cari au înălțurat dărâmăturile, o comisie compusă din ofițeri și civili în frunte cu generalul Nagy și căpitanul de poliție Rostás, au început cercetarea. S'a constatat că

Și-atunci Românul simte sub rana ce-l apasă,
Ostaș robic ce somnu 'i-adoarme zâmbitor,
Cum tremurând leșină pe sânul 'nvingător
Frumosul trup ce moale pe umeri i se lasă.

Și 'ntoarce chipul palid, din părul ei cel brun,
Spre dânsul, beat de vraja parfumului nebun,
Și gura i-o întinde, și-al ochilor tezaur...

Și-asupra-i împăratul plecându-se 'n tăcere
Văzu ca'n vis în ochii stelați cu punte d'aur,
O mare fără țărături... și-o fugă de galere.
La ultimul vers, părea că avusesem o viziune...

Dr. I. Broșu.

explozia a fost produsă de ecrăz, care a fost în pachetul primit.

Momentan nu s'au putut cunoaște amănuntele precise ale catastrofei, deoarece martorii oculari în parte au murit, cei mai mulți sunt grav răniți, iar printre cei scăpați domnea o panică de nedescris. Amănunte complete da numai candidatul de avocat David, care a fost de față la desfacerea pachetului și a fost rănit grav. El spune că vicarul Jaczkovicz s'a apucat să desfacă lădița, forțând scândurile cu o bucată de fier. Dávid tocmai se depărtase puțin la fereastră, când deodată odaia s'a luminat, o bubuitură groaznică a aruncat pe Jaczkovicz și pe Slepkovski de plafon, mai mult nu știe, căci îngropat sub dărâmături și-a pierdut conștiința.

Insuși episcopul numai telefonului îi poate mulțumi viața.

Când a sosit pachetul, telefonul a sunat în cancelarie și el incredințându-i pachetul secretarului Slepkovski, a grăbit în camera vecină. Abia terminase convorbirea și se grăbia să se întoarcă, când s'a produs detonătura. Ușa din față a căzut peste el, rânindu-l ușor la o mână, dar totodată acoperindu-l așa că era scutit de dărâmăturile și mobilele aruncate în aer. O vreme a stat baricadat astfel până au venit pompierii de l-au salvat din situația penibilă, căci împrejur toți păreții amenințau cu prăbușire.

Mare noroc a avut insuș factorul postal, pe care secretarul îl rugase să rămână de față la deschiderea pachetului, dar dânsul refuzase pe motivul că nu-i permite timpul. Abia se depărtase de casă când s'a produs explozia.

Cadavrele sfârticate de vicarul Jaczkovicz și secretarului Slepkovski au fost adunate bucată de bucată într'un morman de carne și sânge, nici nu se mai pot așeza la locul lor. Avocatul Csath, care a mai trăit câteva minute în agonie dupăce l-au scos, era mutilat până la nerecunoaștere, numai feciorul său l-a recunoscut mai târziu în spital, după un ac dela cravată. Avea o cărămidă înfiptă în corp, care nici nu i s'a mai putut extrage.

Au fost rănite și o mulțime de persoane dela tribunal, al cărui edificiu e peste drum de palatul episcopesc. Ferestrele mari s'au prăbușit de presiunea aerului, căzând peste funcționarii, cari aveau cancelaria la stradă.

In total au fost trei morți și peste douăzeci răniți.

Dupăce știrea s'a răspândit ca fulgerul în toată țara, a fost informat oficial despre catastrofă și guvernul.

Telegrama contelui Tisza.

Ministrul președinte, contele Tisza a trimis episcopului Miklóssy următoarea telegramă de condolență:

„Primiți P. S. Voastră condoleanțele mele pentru pierderea cauzată diecezei prin acel atentat infam, totodată expresia bucuriei mele pentru scăparea norocoasă a S. Voastre”.

Cercetările.

Mai mulți detectivi din capitală au plecat imediat la fața locului ca să înceapă cercetarea. Mai înainte de toate se constată că pachetul conținea 18 kg. de ecrăz, care putea dărâma întreg edificiul din temelie, dacă era așezat pe

o bază solidă. Materia explozibilă era învălăită într'o blană, astfel că nu a dat nimic de bănuit când a apărut sub scândură. Probabil că numai la ridicarea blănii, prin vre-un mecanism oarecare s'a produs explozia.

Cine a trimis bomba?

Cercetându-se fractul postal, pe acesta era semnat ca trimător: *Kovács Anna, Ungarische Kolonie, Hadikfalva, Bukovina*. Se poate bănuie de acum, că acesta e nume fals, sub care se ascunde acela care a trimis Sâmbătă din Cernăuți o scrisoare episcopului. *In acea scrisoare un individ necunoscut îi aducea la cunoștință episcopului, că îi va trimite în dar o blană de panteră și două sfeșnice de argint, cu rugămintea să facă misă pentru câțiva membrii decedați ai familiei. Acesta a fost cadoul, pe care cei dela episcopie l'au primit nebănuitori.*

Se poate preciza din scrisoare, că cel ce a trimis-o nu știa bine ungurește. Dă de bănuit și faptul că pe adresa fractului probabil în bătaie de joc era scris *D o r o g-Debrece*n și *Hungaria*. Cercetările deci se îndreaptă mai întâi spre Cernăuți, de unde a pornit scrisoarea și pachetul. Poliția din Bucovina a și înștiințat autoritățile noastre că ar fi pe urma făptuitorilor; se zice, că sunt niște teroriști ruși, cari au voit să se răsbune pentru procesul Rutenilor. Alții susțin că sunt Români amăriți de înființarea episcopiei Hajdudorogului, de aceea o mulțime de agenți au plecat în centrele locuite de Români, în special în Carăii-mari și jur.

Autoritățile au speranța că pentru mâine cel mai târziu se vor face arestări senzaționale.

Inmormântarea.

Cadavrele oribil mutilate ale celor trei victime au fost transportate din spital în biserica gr. cat., unde au fost așezate pe catafalc. Astăzi la amiază se va săvârși inmormântarea, în prezența episcopului Miklóssy, care va ține panegiricul. Toți trei vor fi inmormântați în cimitirul gr. cat. în groapă comună.

Fiind palatul de comerț, care a servit de reședință, aproape complet distrus de explozie, episcopul s'a mutat provizoriu la prepozitul rom. cat.

Episcopul cercetând pe răniți.

Astăzi înainte de amiază episcopul Miklóssy i-a cercetat pe răniți în spital spunându-le cuvinte de îmbărbătare. Despre atentat a declarat:

— Departe de mine să învinuiesc pe cineva. Nici nu vreau să bănuiesc cine a putut comite atentatul. *Constat însă că atentatul nu a fost îndreptat contra persoanei mele, ci contra ideii pe care o reprezintă. De aceea au voit să mă ucidă, pentru că sunt Ungur.*

Alte știri de azi.

Comitele suprem al comitatului Hajdu, Elemér Domahidy a declarat următoarele despre catastrofă:

— Admir prezența de spirit și curajul episcopului, cu care a întâmpinat catastrofa. Chiar de aceea au voit să-l pună sub picior, pentru că a luptat cu severitate temerară pentru intere-

Dr. BALÁZS EMIL
instituit pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operază și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

sele maghiarime și nu s'a dat îndărăt în fața pravoslavnicilor.

Azi s'a ținut inspecțiunea oficială în palatul în mare parte ruinat. De față au fost toate autoritățile civile.

In cele nouă camere, în care a fost instalat episcopul, întreg mobilierul e distrus. Printre dărâmurile se mai găsesc bucăți de carne sfărțite.

Cum a fost bomba.

Despre mașina infernală detectivul specialist Dodisics crede că a fost de construcție primitivă. Pretinsa blană de panteră s'a constatat că-i o simplă piele de capră. Pe această piele se pot desluși unele semne, cu ajutorul cărora poate că se va afla de unde a fost procurată.

Serisoarea care a primit-o Duminecă episcopul au trimis-o la Budapesta ca să constate specialiștii, dacă autorul scrie de obicei cu litere chirilice. Ar fi și aceasta o dovadă importantă pentru ca să se știe dacă atentatul a fost pus la cale de Ruși.

Cele dintâi urme.

Tot astăzi a sosit detectivul Duliskovics, cel ce a jucat mare rol în procesul Rutenilor. După cercetările făcute la fața locului, a declarat:

— De aceea am venit aici, pentru că văd o legătură între catastrofa și procesul agitatorilor maramureșeni. Deja sunt pe urmele fapturilor. Am dovezi că atentatul a fost comis de Rutenii pravoslavnici. Sunt sigur că la preparativele crimei au luat parte și cercurile lor bisericesti.

După inspecția ținută la fața locului detectivul specialist a mai declarat, că în mașina infernală au fost 18 kg. de materie explozivă, dar nu ecrasat, ci dinamită.

Politia din Cernăuți a fost informată exact asupra petrecute. Astăzi a sosit telegramă din Cernăuți, că

funcționarul dela poșta își aduce aminte de predătorul pachetului și în caz de înfățișare l'ar recunoaște. Astăzi au plecat la Cernăuți câțiva ofițeri de jandarmi din Dobrițin și mai mulți detectivi din Budapesta, ca să continue cercetarea.

Domnitorul cere informații.

Din Viena se anunță:

M. S. Regele a cerut ieri în două rânduri informații despre catastrofă. Astăzi a sosit raportul amănunțit al guvernului maghiar și secretarul de cabinet l'a înmănat domnitorului.

Mișcare împotriva Românilor.

Denunțarea perfidă a presei maghiare își arată deja roadele.

O telegramă din Hajdudorogh anunță că între Ungurii de acolo știrea atentatului a provocat o mare animozitate împotriva Românilor, cari acum pentru a doua oară „au atentat” împotriva vicarului Jaczkovics.

PRESA MAGHIARĂ.

„Pester Lloyd” de azi se ocupă într'un deșirat prim-articol, de atentatul dela Dobrițin, bănuind că făptuitorii lui ar fi Români. Pe un ton impertinent sau în totală necunoștință de cauză zugrăvește stările cari au dat naștere episcopiei de Hajdudorogh pe care Româniile vreau s'o prezinte cu ori ce preț ca o ilegalitate. Amintește de broșura scrisă în franțuzește a dlui N. Iorga, care — spune numitul ziar — a voit să seducă opinia publică europeană, prezentând înființarea episcopiei de Hajdudorogh ca un factor de apăsare și de despoiere de drepturi a Românilor din Ungaria.

Autorul se mângâie apoi, cu liniștirea agitațiilor stârnite de noua episcopie. Pacea dela București

insă a avut puterea de a atâta iară nemulțumirile Românilor din Ungaria. Tisza îi invită pe conducătorii Românilor la tratative. Ajunge iar pe tapet chestia episcopiei de Hajdudorogh etc....

Esuarea tratativelor însă nu le-a prea plăcut Românilor și ca un răspuns la această esuare e a se privi atentatul dela Dobrițin. „Pester Lloyd” ține să ne asigure că au nimerit-o prost Româniile cu atentatul acesta (?).

Pe tonul acesta o mână nebunește izraelitul dela „Pester Lloyd”.

De altcum aceste proceduri grețoase și impertinente sunt pentru ziaristica maghiară o modă, în care-și înfig toate platitudinile cu care s'amuzează o societate la fel cu cei ce-o prostesc și-o conduc.

„Világ” scrie, sub titlul „Mașina infernală dela Dobrițin”: „.....Dacă e adevărat, că fabricanții sau expediatorii de bombe au fost Români, dacă e adevărat că au asasinat numai fiindcă sunt Români, atunci să ia aminte cei competenți, că aici a explodat o mină teribilă și că această mină a fost așezată acolo de acea politică, care prin politica sa stângace de naționalitate a avut darul să producă o atât de mare amărăciune și ură...”

„Népszava” scrie sub titlul „Mașina infernală”: În introducerea articolului arată geneza episcopiei de Hajdudorogh, apoi arată cine au fost episcopul Miklóssy și vicarul acestuia Jaczkovics.

„Noul episcop greco-catolic maghiar, Ștefan Miklóssy și vicarul acestuia, Mihail Jaczkovics, s'au prezentat în noua dieceză cu o brutalitate teribilă și cu o veritabilă intoleranță sălbatecă ungurească și preotească, au voit să supună noii dominațiuni pe preoții români. Cu o așa brutalitate și silnicie au început reorganizarea bisericilor și școlilor parohiale încât în sfârșit au reușit să răsvătească țărâna română. În această inconștientă muncă agitatorică cel care a excelat a fost Mihail Jaczkovics, vicarul episcopiei.

Despre rolul acestui preot intolerabil revista „Huszadik Század” a scris următoarele:

.....Cea mai mare greșeală a fost comisă atunci, când de revizor suprem al instrucției în dieceză a fost numit preotul rutean Mihail Jaczkovics. Preoții ruteni sunt foarte urgisiți în întreg nordul Ungariei, iar această urgisire la Români s'a prefăcut într'o adevărată ură, deoarece aceștia consideră preoții ruteni ca instrumente gata ale opresorilor. Acesta este motivul care a pus în mișcare poporul comunelor românești anexate la episcopia de Hajdudorogh și pentru care dispoziția a devenit tot mai amenințătoare.

Cu prilejul vizitațiunei în dieceză a revizorului suprem au avut loc scandaluri și puțin a lipsit că nu s'au făcut vărsări de sânge. 15 oameni au stat un sfert de an în arest preventiv, numeroși însă săptămâni de-a rândul au suferit „ancheta” jandarmeriei, numai fiindcă un neajutorat preot rutean a voit să-și câștige merite patriotice. Iar pe deasupra guvernul a întrebuintat această chestie spre scopuri politice de cortesire. Acesta este vicarul episcopesc Mihail Jaczkovics, pe care l'a ucis acum în Dobrițin răsbunătoarea mașină infernală.

Arată apoi turburarea fără margini a poporului din cauza atitudinii provocatoare a lui Jaczkovics care intra cu jandarmii în biserică. Peste tot locul Jaczkovics a fost primit cu pietri ba chiar și cu bătu. În urma acestora numeroși înși au fost improcusuați pentru agitație, și sub pretext de arest preventiv numeroși înși au stat luni de zile în temniță...

Dacă jertfele atentatului dela Dobrițin sunt martirii Maghiarilor, atunci să nu se uite că nu în urma bunevoindei și a umanității lui Miklóssy și Jaczkovics s'a întâmplat, că Româniile nu au avut cu duzina martiri în Moltinul-mic și în Samos-Dob...

Adevărata dovadă a atentatului dela Dobrițin este: cu cât stările din Ungaria se apropie de stările din Rusia, în aceeași măsură se răspândesc și se desvoltă sistemele rusești de rezonanță.

„Budapesti Hirlap” scrie, sub titlul „Atentatul asasin al Valahilor contra episcopului maghiar Miklóssy, Valahii au început măcelărirea Maghiarilor”:

.....Atentatul dela Dobrițin ne oferă o perspectivă teribilă. Dat fiind faptul, că episcopul de Haj-

dudorogh e un spin în ochii Românilor, evident că în Români s'a deșteptat dorul de răsbunare și, deci, în cazul de față avea de a face cu o bestialitate valahă care cu drept cuvânt pune în teroare întreaga maghiarimea.

Unde vom ajunge oare, dacă deja acum dela început, toleranța față de naționalități le încurajează la atentate atât de temerare, bestiale și terroiste. Asta înseamnă de-a dreptul, că Valahii vor nimici pe rând pe Maghiarii cari nu le convin. Care și după această întâmplare mai tratează și pacează cu ei, acela pur și simplu nu e capabil să înțeleagă gravitatea și importanța primejdiei a atentatului săvârșit în contra episcopiei greco-catolice maghiare. Cu toate că acest atentat dovedește la evidentă ce fel de cultură ar dori și vor introduce aici Româniile.

„Magyarország” scrie, sub titlul „Mașină infernală valahă în Dobrițin”:

„Acest atentat săvârșit cu o bestialitate îndrăcită, care a răpus și oameni nevinovați, pe cari probabil nici bandiții cei mai ordinari nu i-ar fi ucis, — acest atentat e primul fruct vizibil al păcii române a lui Tisza. Concesiunilor, blândeței, Româniile răspund cu mașină infernală”...

„Pesti Napló”. Sub titlul „Atentatul dela Dobrițin”, Bela Mezössy scrie la loc de frunte:

.....Știm foarte bine, că aceia, cari au agitat pe sârmanul popor român, să prindă tărâncopul și sapa în contra vicarului episcopesc Jaczkovics care își făcea vizitațiunile oficioase; știu bine, că aceia, cari prin agitațiunea lor au făcut să conceapă gândul infernal, ca în chip de obiect religios să trimeată teribila mașină aducătoare de moarte; acei domni buni cu prefacere vor trâmbița în lumea largă: desaprobată acest atentat și negăm orice solidaritate cu acest atentat ordinar. Flacăra exploziei, în urma căruia deplângem pierderea unor prieteni iubiți și Maghiari buni, ne deschide o perspectivă teribilă: descompunerea imperiului unitar al Sfântului Ștefan...”

Încă câteva noi mașini infernale; un nou pact cu Româniile și apoi episcopia maghiară probabil nu va mai fi spin în ochii comitetului dictator. Mașina infernală a ucis bărbați cu simțeminte nobile, Maghiari buni și adevărați, dar ea în același timp a sfârșit în bucățele nebuna politică a contelui Ștefan Tisza față de Româniile...”

Iar sub titlul „Atentatul cu dinamită dela Dobrițin”, același ziar scrie, între altele următoarele:

.....Explozia dinamitei dela Dobrițin ne face atenți că umblăm pe un teren foarte subminat și căte pașuni primejdieose clocotesc aici înăbusite, până când deodată vor arde cu flăcări până la cer. Primele file ale episcopiei maghiare greco-catolice vor fi scrise cu sânge și doliu. Cine a pricinuit acest doliu, această grozăvie? Unde a fost pregătită mașina infernală destinată pe seama episcopului maghiar? Ce creier a putut iscodi acea sângeroasă caricatură, care cu dinamită ilustrează probleme confesionale?...

Intrebăm: avut-o oare episcopul maghiar dusmani? Răspundem: da, a avut; Româniile, cari au agitat cu pașune în contra faptului ca în dieceza maghiară să fie contopită și o fracțiune a parohiilor românești...

Răspunsul la pacea lui Tisza a fost: dinamita dela Cernăuți. Mașina infernală ucigătoare, un teribil acompaniament de muzică la sentimentală melodramă a păcii”.

„Budapest” scrie, sub titlul „Cine minte!” (Ține minte):

.....Atentatul a provenit în calea-i asasină din vizuina întunecoasă a politicei valahe...

Toleranța maghiară nu cunoaște margini. Moți valahi sălbateci și murdari joacă cancan pe spetele noastre, iar noi zimbim la aceasta. Ne palmuiesc din dreapta și din stânga, iar noi le răspundem că sunt drăguți! Ne scuipe în față, cu pumnalele lor ascuțite ne înfig înima iar noi îi strângem la bratele noastre, fiindcă ne sunt frați, cu cari trebuie să trăim în pace, fiindcă în caz contrar România ne va învăța minte!

Se plâng de opresiune, îngâmfare maghiară, tiranism și persecuțiuni. „Valahi, să ne apăram!” această lozincă a fost purtată dela Tisza până la Olt și dela Dunărea de jos până la Tisza de sus. Și, s'a început apărarea așa, după

metoda valahă. Ne-au atacat în mod perfid și mincinos și ne-au calomniat în presa mondială. În presa lor, care se tipărește și scrie aici, în centrul terii Sfântului Ștefan, zilnic ne-au asvârlit bombe puturoase și ne-au pisat piper sub nas. Ne-au lovit și atacat iar noi cu o liniște măje-stoasă am suferit totul, ceea ce numai unui frate i se poate suferi.

Dar asta totuși e prea mult! Persecuția încă își are margini. Persecuțiile din partea Turci-lor, Tătariilor, Germanilor și păgânilor le-am pu-tut întru câțva învinge, fiindcă ne-am și apărat contra lor. În contra persecuției Valahilor să n' avem noi oare armă? Se poate să suferim în liniște și tăcere ca cea mai incultă rassă în Eu-ropa, rușinea veritabilă a secolului XX să expe-rimenteze pe corpul nostru orice floare murdară a sufletului său bestial?

Să stăm puțin la o vorbă! Statul maghiar încă are ecrăzită. Aveți grije până nu va fi târ-ziu, onorați domni cari înnebuniți poporul! Fiind-că se poate întâmpla să ne pierdem răbdarea și apoi și noi vom ști să ne luăm ecrăzitul să-i încercăm efectul asupra voastră.

Aveți grijă!

Ziarele vienez:

„Neues Wiener Tagblatt” și „Neue Freie Presse” comentând atentatul din Dobrițin scriu pe larg despre agitația provocată între Români prin crearea episcopiei de Hajdudorogh și despre acțiunea Românilor de a recăștiga parohiile in-corporate la Hajdudorogh. Ambele ziare — in-formate de sigur din Budapesta — afirmă și ele că atentatul e în legătură cu lupta de de-cenii dintre Români și guvernul ungar.

Tot astfel scrie și „Die Zeit” că atentatul în tot cazul e în oarecare legătură cu agitația din vara trecută, provocată cu prilejul primei călătorii a vicarului Jaczkovicz prin parohiile noii episcopii.

Cursurile „Asociațiunii” la Sibiu

(Dela corespondentul nostru special.)

Sibiu, 21 Februarie.

Sosirea dlui profesor Dr. I. Ursu dela univer-sitatea din Iași avea să fie un deosebit prilej pen-tru publicul nostru de a arunca o privire asupra e-venimentelor prin cari a trecut regatul român dela unirea principatelor până astăzi. Căci acesta era subiectul conferinței sale.

Pornit dela noi din Ardeal d. profesor Ursu a izbutit să se stabilească la aceeași universitate, în-tr'a cărei aulă răsuna odinioară caldele cuvinte ale entuziastului luptător naționalist, care a fost Simeon Bărnuțiu. Intre mulții bărbați pe cari Ar-dealul i-a dat fraților noștri ca să creeze acolo o viață științifică, o bună parte și-a închinat activi-tatea cercetărilor istorice. Iar d. Ursu dintre aceș-tia face parte.

Dsa s'a distins printr'o seamă de cercetări mi-nuțioase, cari i-au dat titlul de a fi înșirat printre cei mai buni ai școlii nouă istoriografice la noi. Cunoștința multor limbi europene i-a făcut cu pu-tință nu numai să se folosească de izvoarele scrise în aceste limbi, ci să alcătuiască chiar și studii de valoare într'unele dintre ele.

Nu-i deci mirare dacă-l aștepta destul de ne-răbdător publicul nostru.

În conferința sa ne-a dat mai întâi o iconă a condițiilor între cari s'a făcut unirea principatelor. Secole de-a rândul au existat unul lângă altul două principate românești cu doi voievozi certați de a de-seceri între sine. Sădit în părțile aceste poporul român a fost ca și copilul unor oameni bătrâni cari n'au apucat să-și crească odrasla. Când s'a trezit poporul românesc s'a așezat pe lângă cursul râuri-lor. (A arătat de altfel lucrul acesta foarte limpede d. Iorga în istoria sa nemtească). Și-a fărâmițat ast-fel forțele încât n'a putut rezista năvălirilor străine, cari i-au nimicit toate momentele fericite de-a se consolida într'o unitate politică și națională. Abia târziu s'au putut forma cele două principate, unul pe apele clare ale Moldovei, iar altul pornind din obârșia unui neliniștit părau de munte pentru a-și întinde brațele până departe peste apele turburi ale Dunării. Dar nici din gloria lui Vodă Ștefan cel Mare n'a putut să răsără ideea unei uniri politice. Concepția de stat a acelor vremuri, cari socoteau pe voievozi singuri stăpâni ai țării lor, iar țările drept moșie particulară a cutăror domni, stetea și

ea în calea acestei uniri. Iar mai târziu, când bul-boana primejdiei turcești răpia în adâncul ei și sufletul celor două principate românești, acestea au devenit un grânar pururea plin pentru nesățioa-sa poartă sublimă.

Schinteia care pregătește sufletele pentru ideea cea mare, e scrisul cumpănit al cronicarilor, cari arată obârșia latină și unitatea neamului nostru.

Ce privește veacul XIX, condițiile politice erau într'atăta prielnice pentru unire, întru cât Franța prietenă avea pe tronul său un monarh cu gânduri loiale pentru noi, cum a fost Napoleon III. Totuși unirea plănuită de marile puteri, cu doi domni și două camere și cu comisia hibridă dela Focșani nu răspundea idealului urmărit.

Conferențiarul trece apoi la zugrăvirea epocii, din care se înalță atât de majestos icona lui Ale-xandru Ion Cuza-Vodă, și figurile luminoase ale lui M. Cogălniceanu și C. Negri. Vorbește apoi despre secularizare, despre improprietățile țără-nilor, despre reacțiunea boierilor, despre venirea noului principe, organizarea țării, războiul indepen-denței și frumoasa dezvoltare ce-a luat-o regatul de atunci și până astăzi, și aruncă o lumină și asu-pra generației noastre...

În sala rece, ca de obicei, a „Asociației”, unde publicul stetea în paltoane n'a răsănat ropotul de aplauze așa după cum ar fi așteptat d. secretar II, care nu vrea sau nu poate da căldură acestei insti-tuții.

Publicul a fost foarte mulțumitor dlui I. Ursu pentru osteneala și jertfa adusă stând câteva cia-suri de vorbă cu frații săi de acasă.

Sallust.

Act de pietate.

Arad, 24 Februarie.

Intrunindu-se azi în orașul nostru sinodul protopopesc al Aradului, părintele Iancu Ștefă-nuț, înainte de a se pune în discuție chestiunile la ordinea zilei, a evocat sinodului figura lumi-noasă a celui care a fost Nicolae Oncu, citind următoarele rânduri de pietate:

Onorat Sinod protopresbiteral!

Ca fulgerul a străbătut nu de mult ve-stea tristă, că departe de patrie, departe de prieteni, a dispărut o figură luminoasă a vieții noastre publice. Regretatul Dr. Nicolae On-cu n'a fost om de toate zilele, prin urmare pronun-țarea noastră asupra pierderii acestui valoros bărb-at al neamului și al bisericii noastre trebuie să fie în raport cu marile lui calități.

Prin vastele sale cunoștințe câștigate în șco-lile înalte din apusul luminat și-a atras Dr. Nicolae Oncu privirile tuturor oamenilor de bine, și așezat în mijlocul nostru, aceste comori sufletești și di-stinsele sale calități sociale le-a pus în serviciul public al vieții noastre românești. Cultura lui su-perioară curând l'a pus în fruntea tuturor mișcă-rilor noastre naționale, culturale și economice, iar rezultatele ajunse dovedesc pe deplin nu numai ap-titudinile bărbatului chemat prin providență, dar tot atunci mărturisesc acestea, că fiii neamului nos-tru înțelegând importanța planurilor de mare calibru concepute în mintea luminată a lui Dr. Ni-colae Oncu, fără rezerve și fără șovăire, cu toată dragostea inimii lor, într'un gând și într'o suflare, și-au dat tot concursul lor pentru ca ideile răsă-rite trup să iee.

Rămân neuitate ședințele sinoadelor eparhiale și a congreselor noastre naționale, în cari Nicolae Oncu cu limba dulce a lui Eminescu pe buze era un îndrumător al vieții noastre publice, elocvența lui răpitoare ridica nivelul acelor memorabile șe-dințe la tot atâtea evenimente de mare însemnătate pentru viitorul acestei eparhii în special și în general al bisericii noastre. Cultura lui europeană lumina mereu cărările nea-mului, cum soarele în zorile dimineții aruncă sulite de foc, ca tuturor să lumineze. Binefăcătoare au fost acestea raze luminoase, dovadă progresul cul-tural și economic ajuns aici în centru și la perife-rii, la stăruința inimii lui nobilă și desinteresată.

Sunt cunoscute acestea rezultate nouă tuturor, sunt cunoscute neamului întreg, pentru că faima a-cestui nume a trecut hotarele, și dacă mai am să amintesc ceva, este, că vreau să dau expresie jalei ce cuprinde inimile membrilor acestui sinod protopresbiteral, care a avut fericirea să numere între rândurile sale pe Nicolae Oncu, sfătuitorul și regulatorul ședințelor acestui sinod. Prezența lui în

aceste ședințe a ridicat prestigiul sinodului și a dat importanța cuvenită concluziilor aduse, tot a-tâtea indegetări prețioase superiorității diecezane pentru deslegarea problemelor noastre bisericești și culturale.

Cuvine-se dară ca cu inimile indurerate să plân-gem dispariția figurei lui simpatice și a sufletului său mare și nobil, întreaga lui ființă, veșnic me-mento pentru noi, cești mai tănări, cum avem să ne împlinim datorințele noastre pentru neam și pentru biserica noastră națională.

Iar tu bărbat integru și suflet distins care ai ilustrat rândurile noastre, tu care ai iubit neamul tău oropsit mai presus de toate cu toată ardoarea inimii tale, primește încredințarea, că vom merge pe cărările arătate de tine, cu mai modeste puteri, dar pătrunși de adevărurile propagate de a ta minte luminată. Memoria ta în veci neuitată ră-mâne în mijlocul nostru. Pace și odihnă lină sufle-tului Tău!

Sunt de credință, că aceasta comemorare o no-astră să treacă în analele sinodului nostru proto-presbiteral și profundul nostru doliu să se aducă la cunoștința rudeniilor mai apropiate.

Iancu Ștefănuț, preot.

Sinodul a rostit un evlavios „Dumnezeu să-l ierte”, și pe fetele tuturor se oglindeau seme-nelne regretului sincer ce a lăsat în urmă-i dis-părutul conducător.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 Februarie

Mersul vremii. Institutul meteorologic anu. 1. vreme moale, în unele părți plo.

Prognostic telegrafic: plo.

Temperatura la amiază a fost: 9.4 C.

Dela Academia Română. Sărbătorind impli-nirea de 80 de ani dela nașterea marelui natu-ralist, Ernest Haeckel, profesor la Universi-tatea din Iena, Academia Română a ținut Săm-bătă ședință solemnă sub prezidenția dlui Dr. C. I. Istrati.

D. Dr. Antipa a vorbit despre personalita-tea și opera extra-ordinară a lui Haeckel, enu-merând importantele lui lucrări.

Vorbește în treacăt despre „Morfologia ge-nerală a organismului” (1866), „Antropogenia” precum și despre monografiile și studiile de mai târziu.

Plin de viață, după o muncă de zi și noapte atât de prețioasă în rezultate, Haeckel muncește și azi și are începute foarte multe lucrări de mare valoare.

D. Dr. C. Istrati mulțamește dlui Dr. Antipa pentru elogiile adresate marelui savant și aduce în numele Academiei Române omagii de res-pect și de admirațiune lui Haeckel.

D. N. Iorga și-a dezvoltat în urmă conferin-ța sa, intitulată „Opera cartografică a lui Rigas”.

Cum se amuzează poetul d'Annunzio. În „Le Figaro”, după un prim articol remarcabil în care noul academician Alfred Capus arată, — sug-e-rând mai mult decât convingând, — că Parisie-nii au pierdut mult din frivolitatea dela 1869 și 1870, urmează o cronică ușoară, foarte bine scrisă, despre „Premiul d'Annunzio”. Acest premiu consistă în o cupă de argint imitată du-pă una antică găsită la Pompei. Magnificul ca-dou e destinat de marele poet aceluși căne, ade-că stăpânului aceluși căne, care va eși învingă-tor la cursa ce s'a ținut anume cu acest scop, la hipodromul dela Saint-Cloud, lângă Paris. S'au prezentat mulți candidați. Iar concursul s'a făcut așa, că epuri, epurași selbategi, au fost aduși la hipodrom, unde li s'a dat drumul pe pusta închisă. Câinii au năvălit după ei. Epurii nu puteau eși în câmp, ca să o ia la sănătoasa. Unii au și sucombat imediat, alții s'au ținut mai bine; câte un biet epuraș încerca, desperat, să se apere când se simțea ajuns, să cotească, să obosească ogarul, învărtindu-se el înuși amejit de frică, țipând strasnic. Au fost în asistență unii cari au găsit că e cam sălbateg acest joc. O doamnă, foarte frumoasă, se plânge că specta-colul o enervează; îi era milă, nu de epuri, cum explica frumoasa imediat, ci de bieții câni.

Sfârșitul a fost că toți epurii au rămas sfârșiți, pe pustă. Poetul, poetul fiu și delicat Henri de Régmier protestă la prietini săi că l'au adus la acest hidos amuzament; lui îi era milă de epurasi, nu ca cocoanei. Un tânăr, foarte fistichiu, ca să-l mângâie, îl asigură, convins, că epurii nu suferă de loc. Ba bine că nu zici că se amusează, se răsti unul. Iar poetul întrebă blând: Dar de ce tipă, săracii? — De ce tipă? Tipă pentru că așa e rostul lor, răspunse întrepidul june.

Intr'aceea juriul declară premiul. Invingătorul era al unei doamne elegante. D'Annunzio ținu o alocuție, și predând cupa, sărută galant pe frumoasa doamnă.

„Gazeta Transilvaniei” serbătorind pe Grünberg Mendel? Cetim în „Dimineata” că la banchetul dat Duminecă seara la București, sub patronajul dlui Al. Ciurcu (!) întru serbătorirea lui Mendel Grünberg cu prilejul eliberării lui din închisoarea în care a fost infundat pentrucă, sub pseudonimul G. Millian a calomniat cum nu s'ar putea mai rușinos armata României, a luat parte între alți ovrei și dl Alex. Tahtale din partea „Gazetei Transilvaniei”. Socotim că direcțiunea Gazetei a dat dlui Tahtale acest mandat. Cu atât mai mult cât, după știrea noastră corespondentul Gazetei la București nu e altceva decât Alex. Tahtale.

Rechizitorul procurorului în procesul Rutenilor. Ieri și-a rostit procurorul de stat Andor Illés rechizitorul în fața tribunalului din Sighețul Marmăției, încercând să dovedească conform actului de acuză vinovăția Rutenilor schizmatici.

De introducere, procurorul de stat spune că forța creatoare și susținătoare de stat a națiunii maghiare a pus temelia statului național maghiar și a asigurat menținerea acestuia pe o mie de ani. Dintre toate naționalitățile, Rutenii au fost cei mai credincioși și mai statornici tovarăși ai Maghiarilor în luptele, ce le-a purtat aceștia în cursul secolilor. Ei se străduiesc să se adape din cultura maghiară și în sentimentele lor politice ei sunt maghiari.

După această apretiere a credinței Rutenilor, procurorul face o reprivire istorică asupra propagandei rusofile în Galiția și Bucovina, care apoi în 1903 a rășbit și între Rutenii din Ungaria.

Scopul mișcării rusofile e propagarea între Ruteni a ideii comunității religioase și naționale cu Rușii, care idee e potrivită să creeze mai târziu și unitatea politică.

Inițiatorul mișcării a fost rusul Pogodin, care în anul 1843 a întemeiat o colonie secretă în Galiția. Intrarea armatei rusești în 1849 a deșteptat speranțele panrușilor și ei au găsit un reprezentant al societății lor Sbeche în consilierul de curte Dobransky. În 1860 s'a pus în fruntea Rutenilor deputatul austriac Ivan Naumovici, care în revista „Ranka” și mai târziu în ziarul „Slovo” făcea propagandă pe față pentru unirea Rutenilor cu Rusia. Propaganda rusofilă, care era sprijinită cu bani din Rusia, s'a început apoi prin anii 80 și în Bucovina. La început centrul propagandei era Viena, unde studenții ruteni formau societăți rusofile. Conducătorul lor era redactorul rus Kupcanko, contra cărui s'a pornit și proces de tradare, când apoi a fugit în Rusia.

În Ungaria propaganda rusofilă a pornit o'frații Gerevski, nepoții lui Dobranski. Propaganda e sprijinită de societatea „Galickaja Ruskoje Opseswa” a cărei președinte e contele Bobrinski, iar între membri ei sunt și episcopii ruși Eulogiu și Antonius.

În Ungaria propaganda rusofilă s'a ivit mai întâi în 1903, mai cu seamă în Iza și Lucica mare. Mișcarea schizmatică a apucat putere în comitatele Maramurăs, Ugocia și Bereg, mai cu seamă când Alexandru Kabalyuk sprijinit cu bani din partea lui Gerovski și contele Bobrinski a început ca misionar propaganda pentru trecerea la biserica rusească. Scopul propagandei a fost ca să adune într'o comunitate pe toți credincioșii, aderenți națiunii și credinței rusești.

Procurorul ceteste în sfârșit actul de acuză, care se ocupă cu Kabalyuk, apoi cu acuzații Vorobciuc, Palkaminecz, Petroczi, Pircsák Olena, Heusmany și ceilalți acuzați.

Procurorul deși a vorbit ieri dela orele 9 înainte de amiază până la 2 după amiază de abia azi a terminat rechizitorul.

Măine înainte de amiază vor începe să-și rostească pledoarele, pe rând, apărătorii acuzaților.

Cursurile de limba și literatura română la universitatea din Viena. Sâmbătă 1(14) Februarie s'a inaugurat la universitatea din Viena, cursul de istoria literaturii române, fiind de față atașatii legațiunei române, profesorii și docenții de filologie romanică, colonia română din Viena și numeroși studenți români și germani.

Faguet despre Bergson. Intrebat, în cursul unei „anchete circulare”, asupra părerii sale despre filosoful Bergson, ales săptămâna trecută membru al Academiei franceze, Emil Faguet, profesor la Sorbona și unul din cei mai erudiți, mai originali și mai de spirit literați contemporani, a răspuns, în trei linii, că până acum n'a fost în stare să înțeleagă un cuvânt din scrisesele lui Bergson. În „Le Figaro”, un cronicar oarecare (F. Vanderem), îl ceartă pe Faguet pentru acest refuz de a se închina înaintea filosofului admirat de femeile Parisului cari ele, într'u cât se pare, au înțeles mai bine metafizica lui Bergson. Cronicarul declară apoi că după convingerea sa un sistem de metafizică nu poate fi analizat, ci ori aplaudat, ori fluerat. Da, tamen ca o operetă de teatru. — Vorbiți, vă rog, de cultura serioasă a zilelor noastre, profundă cultură filosofică. Ba mediocritate și snobism.

Castelloryzo. De sigur puțini sunt cari știu unde să caute această insulă, despre care tot mereu se pomenește de câte ori e vorba de negocierile cu Turcia pentru insulele din arhipelag. De Tenedos toți își vor fi adus aminte, mai mult ori mai puțin vag, din reminiscențele despre Homer, și e ușor a găsi pe hartă insula aceea, la gura Dardanelor, aproape de ruinele Troiei vechi. Castelloryzo însă nu se zăreste nicăiri în apropiere.

În realitate, Castelloryzo este numele portului principal de pe insula Meis, turcește: Miss-Adassi (în antichitate, la Strabon, Megiste), care e situată la coasta meridională a Asiei mici, nu departe de Rhodos, foarte aproape de litoralul Anatoliei. Insula e micuță, și n'are decât cel mult 8—10.000 locuitori aproape toți Greci. Coasta de alături, unde a fost Lykia, e muntoasă, acoperită de catenele Taurusului lykian, cu vârful Suras-Dagh, de 3000 m. Promontoriul Lykiei e prăpăstios, cu păreți înalți de calcar alburiu, alocurea roșcat: de aci numele localității și a insulei, dat de marinarii italieni: Castellorosso — Castelloryzo.

Aproape de mal, insula făcea parte din vilaietul respectiv al Anatoliei, anume din vilaietul Konja (mai de mult Karaman), sandjacul Tekke. Mai târziu ea a fost încorporată la al 9-lea vilaiet al Asiei mici: vilaietul Djesair-i Bahr-i Sefid, în care au fost unite toate insulele din arhipel (afară de Creta). Castelloryzo se cuprinde în sandjacul de Rhodos al acestui vilaiet.

Manifeste revoluționare în Bulgaria. „Ecoul Bulgariei”, publică următoarea informație pe care dacă am luat-o în considerație, ar constitui o calomnie la adresa României. Românii însă au alt ceva mai bun de făcut, decât să se ocupe cu redijerea de manifeste incendiare pe care să le răspândească în Bulgaria împotriva Bulgariei. Aceste manifeste însă, dacă există, credem că sunt opera unor refugiați politici bulgari în România, care le răspândesc în Bulgaria, sau, ceea ce ar fi și mai grav, o manoperă a guvernului bulgar pentru a-și găsi prilej să ia măsuri împotriva Românilor, de pe malul bulgăresc al Dunării. Caracteristic e că aceste manifeste sunt scrise în românește, ceea ce întărește și bănuiala că la mijloc sunt scopuri ascunse, nu știm de unde pornesc.

Iată și informația:

„Autoritățile bulgărești au procedat la o anchetă pentru a stabili proveniența diferitelor apeluri scrise în limba română și răspândite în regiunile de pe malul Dunării.

Aceste scrieri sedicioase, cari atâtă populația să se răscoale pentru a stabili în Bulgaria un guvern republican sunt răspândite din România. Ele sunt transportate pe Dunăre”.

Caz de moarte. În 21 Februarie a încetat din viață în Mehadia căpitanul în rezervă Enache Miclău în etate de 74 ani.

Rămășițele pământești ale defunctului vor fi

depuse spre vecinică odihnă în cimitirul gr.-or. din Mehadia.

Odihnească în pace!

Costume de imprumutat: din Râșnov, Banat și România la dșoara Hortensia Bogdan directoara internatului din Arad.

„Francesco da Rimini”. La teatrul „Regio” din Turin noua operă „Francesco da Rimini” a maestrului Zandonai, al cărei libret a fost scris de D'Annunzio, a reperat un succes strălucit.

Din isprăvile sufragistelor. Sufragistele din New-York au organizat un cortej impunător compus din trei regimente de femei, din cari unul de amazoane.

Naufragiul unei nave norvegiene. Corabia norvegiană „Mexic” s'a împotmolit în apropierea Insulelor Soltee. Echipajul a scăpat cu viață: însă 14 persoane cari alergaseră în ajutor s'au înecat.

Un lord bătut de o sufragetă. Din Viena se anunță: Lordul Weardale pe când voia să se urce într'un tren în stația Euston, a fost lovit pe la spate de mai multe ori de o sufragetă, care fiind dusă la poliție a declarat că a făcut greșeala de a confunda pe victima sa cu primul ministru Asquith. Lordul Weardale are 67 de ani și nu seamănă de loc cu primul ministru englez.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Preful 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)

x Primul depozit român de pian și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszöben) strada Cisnădiei 7, ofere onoratului public român pian, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul depositului.

x Faci mare economie de bani! dacă pregătești acasă din esență rom, licher, cognac și rachiu: Esență de rom 40 fileri; Esență de licher 50 fileri; Esență de cognac 40 fileri; Esență de rachiu 30 fileri. Instrucțiune pentru modul de întrebuințare gratis. 1 litru de rom englez veritabil cu sirop de ananas sau vanilia, cu o cutie de tea numai 2 cor. 40 fileri. — Prețurile romurilor cumpărate dela societatea funcționarilor per litru 3 și 5 cor. Ceaiuri veritabile rusești și chineze per decagram 8, 10, 12, 16 și 20 fileri, ori în pachete originale. Prefuri speciale: 1 litru cognac cor. 3.—; 1 litru rachiu de drojdii cor. 2.40; 1 litru rachiu de prune cor. 3.—; 1 litru licher orice soi cor. 3.—; 1 litru spirt denaturat 96% cor. 2.60. Comandele poștale se expediază imediat. — De vânzare la FEKETE MIHÁLY, drogheria la „Inger”, Marosvásárhely, vis-à-vis de Transsylvania. — Șampanii și vinuri. Ciocolată. Prăjituri pentru ceai. (Fe 1523.)

Cronica socială.

Dela Reuniunea meseriașilor din Bistrița. Ni se scrie următoarele: În timpul din urmă Reuniunea meseriașilor din Bistrița n'a prea funcționat precum se cuvenea.

Duminecă ținându-se adunarea generală, a fost ales președinte al societății d. avocat Dr. V. Moldovan, vice-președinte S. Bunea curelar, secretar P. Tofan veterinar orășenesc.

Sub noua conducere, Duminecă la 22 Febr. s'a dat o reprezentație teatrală, care a succes peste așteptările noastre.

Au luat parte Români din toate clasele sociale, dovedind un adevărat interes pentru năzuințele noastre, cari sunt și ale ior. Medici, avocați, preoți, învățători, oficanți, ofiteri, meseriași și țărani s'au întâlnit la această frumoasă petrecere românească.

Șaisprezece tineri meseriași îmbrăcați în costum național au jucat călușerul, bătuta, hora etc.

ECONOMIABursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

	— 24 Februarie.
Grâu pe Aprilie	12.12
Grâu pe Maiu	12.04
Grâu pe Octomvrie	10.99
Secară pe Aprilie	9.27
Secară pe Octomvrie	8.59
Ovăs pe Aprilie	7.68
Ovăs pe Octomvrie	7.69
Porumb pe Maiu	6.70

INDUSTRIE ROMÂNEASCĂ NAȚIONALĂ.

— Scrisoare de pe Târnave. —

Când intri în casa unui țaran din satul nostru, din Pânade, lângă Blaj, te uimește podoaba de covoare, de ștergere. Dibăcia cu care știu țese sătențele noastre, istețimea cu care aleg cusături migăloase, te face să admiri mâinile lor iscusite.

Aceste mâni îndrăgostite de suveică și de ac, vara peartă harnice sapa, secerea în brazdă streină. Hotarul comunii noastre e destul de larg, numai e trunchiat în moșii de sute de jughere. Sătenii sunt aproape toți sărăcuți, unii n'au nici barem o fașie de pământ. Merg oamenii cu droaia la lucru cu ziua, că n'au ce face.

Femeile și fetele bune bucurase ar țese și ar coase, decât să le stea la spate spanu curții cu bichușca de călărit în mână siluindu-le la lucru. Plata într'o zi lungă de vară: 1 cor. Pe vremea aceasta se țeau sătențele pe seama lor n'au rând, pe seama altora, cui?

Ne-am gândit să dăm în vileag aceste rânduri, rugând pe ori și ce iubitor de țesături și cusături românești să facă o comandă la adresa subscrisului comitet.

Sătențele noastre execută, exact după albumele Comșa și Cosma: covoare, ștergere, măsărite (fete de masă), plăci pentru bluze, cămăși de noapte bărbătești, perdele, ștergere pe credente, pe pâne ș. a.

Răsboiu e în toată casa. Fiindcă nu se face alte cheltuieli decât lucru și materialul prețel e ieftin, aproape bagatel. Materialul cumpărat în cantități mari îl căpătăm favorabil, lucrul se socotește 1 (una) cor. la zi, nu dăm chirie, încălzit, luminat, amortizări de mobilier, deci putem lăsa d. p. un covor mai simplu, 180 cm. lung, 120 cm. lat, din lână de casă toarsă și vopsită acasă foarte trainic cu roștu deschis pentru 7—10 cor. Covoarele elegante cari armonizează cu cel mai fin aranjament din casă cu roștu închis, după model ales din ori și ce album dela noi ori din România pentru 24—30 coroane.

La cerere trimitem mostre. Comerțianții ar avea un articol căutat. Comandele se pot face de acum. În decurs de două săptămâni se isprăvesc lucrurile cele mai anevoioase.

Pânade (ungurește: Pánád, posta: Balázsfalva), la 19 Februarie 1914.

Pentru comitet:

Toma Cocișiu, învățător.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Nagy Jenő,specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVAR(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97—)

Meghivó!

A kurticși önségélyző egyesület mint szövetkezett folyó évi március hó 5-én délután 2 órákor az egyesület helyiségében XXV. rendes évi közgyűlést tartja, melyre az igen tisztelt tagok tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Két tag választása a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére. 2. Az igazgatóság évi jelentése és a felügyelő bizottság által megvizsgált 1913 évi zárszámadások előterjesztése. 3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a tiszta nyereség felosztása és hováfordítása iránt. 4. Az 1914 évi költségelőirányzat megállapítása. 5. Alapszabályszerű indítványok tárgyalása. Kürtös, 1914 február 24. Az igazgatóság. Mérleg számla 1913 december 31-én. Vagyon: Készpénz készlet 2967.66; Kötvény számla 86780.00; Váltó tárca 6990.00; Lettár 60.00. Összesen 96797.66. Teher: Törzsbetét számla 40152.20; Tartalékalap számla 5194.31; Takarékbetétek számlája 16982.16; Visszleszámitott váltók és kötvények 29300.00; Előre felvett kamatok 1460.00; Nyereség az 1913 évre 3708.99. Összesen 96797.66. Kürtös, 1913 december 31. Weitz József s. k. könyvelő, Hajduk Szever s. k. pénztárnok. Az igazgatóság: Ispravnice Livi s. k. igazgatósági elnök, Mladin Cornél s. k. igazgató, Popovics Elek s. k. igazgató, Szeberényi János s. k. igazgató, Zachariás Árpád s. k. igazgató. Jelen mérleg számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és mindenben megfelelő és rendben levőnek találtuk. Kürtös, 1913 december 31. A felügyelőbizottság: Mihó József s. k. felügy. bizotts. elnök, Ursu Pascu s. k. f. b. tag, Colceriu Zacharie s. k. f. b. tag, Hajduk Döme s. k. f. b. tag. A felügyelő bizottság jelentése. Tisztelt közgyűlés! A kereskedelmi törvény és az alapszabályok szerinti kötelességünkhöz híven a szövetkezet ügyvitelét az elmúlt évben állandóan ellenőriztük. Vizsgálataink alkalmával meggyőződünk arról, hogy az egyesület ügyei szakértelemmel és kellő körültekintéssel vezetettek. Az igazgatóság által elének terjesztett 1913 évi mérleget, valamint nyereség és veszteség számlát a kifogástalanul vezetett könyvek alapján megvizsgáltuk, helyesnek és mindenben megfelelőnek találtuk. Ezek alapján a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a mérlegben kitüntetett 3708 K. 99 f. tiszta nyereség felosztása iránti javaslatát. Végre kérjük a közgyűlést, hogy a felmentvényt úgy nekiünk, valamint az igazgatóságnak megadni sziveskedjék. Kürtös, 1914 február hó 22-én. A felügyelő bizottság: Mihó József s. k. f. b. elnök, Ursu Pascu s. k. f. b. tag, Colceriu Zacharie s. k. f. b. tag, Hajduk Döme s. k. f. b. tag. Ku 1873—1

UN TÂNĂR COMERCIANT ROMÂN

în etate de 27 ani, are prăvălie de spețerie și delicatessă, modern aranjată, în un oraș mare, voiește a se căsători cu o domnișoară tânără, plăcută, cu avere. Respectiva să fie solidă și aplicată a mă ajuta în conducerea prăvăliei. Epistoale serioase provăzute cu fotografie rog a se trimite la administrația acestui ziar sub deviza „ORFAN COMERCIANT”. Discreția chestie de onoare!

(Le 1870)

UN

CÂNDIDAT DE ADVOCAT
cu praxă află aplicare momentană în cancelaria avocatului Dr. Octavian Cernea în Zărnești (Zernest).

(Ce 1871)

S'OR LESNIT BANII!

Câștig împrumuturi ieftine pe intabulare, amortizație sau pe cambii; — convertez (schimb) împrumuturi vechi scumpe cu împrumuturi noi ieftine pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Mijloace vinderi-cumpărări de pământ arator, vii, păduri, căși :: mine etc. ::

GHEORGHE A. MLADIN,
ARAD, strada Luther 1. (Casele Suci).
Poarta 1, ușa 3. (Ma 1874)

Un vier român

care se pricepe perfect la altoirea și sădirea viței de vie americană, caută loc la vre-un domn din România.

A se adresa lui:

MITRU VUG TRAPU

Solymosvár Nr. casei 84

Poșta ult. Máriaradna (com. Arad)

Vu 1861—3

OFERT.

Un tânăr, frumos, sănătos, de 22 ani, matur de comercialele superioare, cu o avere de 30.000 cor.; o ospătărie cu o învârtire anuală de 40.000 cor. într'un oraș românesc, caută o fată cu cel puțin 15.000 cor. bani gata. Oferte însoțite cu fotografiile să se trimită administrației. Discrețiunea e chestie de onoare.

(Mo 1864—3)

Bătăturile,

In 907

scortosena pielei, urciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coreană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH, farmacia la „GORDANA” în Győr.

**Pruni bosnieci**

„Regina Balcanilor”, —
„Regina Bosniei” și —
„Aurul Dușan”.

ultoi puternici, de doi-trei ani, încercați în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

în Rreiko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și școala mea de pruni se găsește în cel mai splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiat cu prima diplomă a guvernului țării bosniac-herțegovinean, precum și la expoziția din 1896 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ultoi puternici, pe ales, de 3 ani cor. 50. ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia). Prune fine uscate în lăzi de câte 5 chgr. cor. 6.— dela Brčko.
(Ko 1841—20)

Knapp Sándor, Arad

instituit de vopsitorie, curățire chimică și spălarea cu aburi a albiturilor.

Local de primire: colțul străzilor Weitzer János, și Kazinezy.
Stabilimentul: strada Magyar nr. 26. — Comenzile din provincie se execută prompt și conștiințios.

Ka 1247

Atelier pentru vopsirea hainelor în cele mai noi culori moderne, după model. — Curățitorie chimică de haine, în mod uscat. — Curățitorie și vopsitorie de dantele, perdele de dantele, pânuri de păr, covoare, stofe de mobile, mănuși etc.

Experiență îndelungată în străinătate.

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA ::



Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănărilor, haine de dame; bluze, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpsec într-o culoare închisă trairică.

Gulerile și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada fără chlor.

În cazuri de doliu, se văpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdiile bisericesti, broderiile se curăță frumos și cu multă îngrijire.

Ba 1283



INGINER

CAROL GRAEFF,

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni
Bistrita, (Besztercze) str. Ungur nr. 25

Execută lucrări pentru lăminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apeducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate.

Magazin permanent de toffelul de lampe electrice și material de instalațiuni.
Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligațiune.

Plătiri în rate! Ga 1849 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani. :: Întreprinderea aceasta nu e provizorie.

Krisztián József és Fia

fabricanți de lumini de ceară, cel mai mare stabiliment peste Dunăre pentru încălzirea cerii. Magazin de oleu de ars, țâmbite și alte necesari — pentru biserică.



PÉCS,

Szigligeti-országút nr. 3.

Plătiri: József-ter nr. 9.

Telefon nr. 424.

Oferim on. d. preoți și curatori bisericesti excelente și renumitele noastre lumini din ceară curată de albine, executate sub îngrijirea noastră perso-

Preț curent gratis și franco

nală din cel mai excelent material. — Productele noastre sunt întrebuințate de către numeroase catedrale și vre-o 300 de biserici parohiale.

K 1384

Prețuri moderate.

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARAD, numai în Andrassy-ter numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Ciorapi de mătasă în culoare neagră, și altă culoare.

Mănuși groase în orice culoare, 50 fleri.

Au sosit voalurile „TANGO”, în orice culoare.

Ciorapi de școală calitate excelentă, dela 37 fl. în sus.

Mare hală de dantele până la finea lui Febr.

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decoruri pentru haine, blane și toffelul de achisite p. cusătoare și p. casă, tivituri de blană 1-60 metru în orice culoare.

TRUSOURI P. PĂPUȘE. Perine lungi p. botez, cu broderie 2—, 3—, 4— cor. Perine lungi p. botez, cu broderie elvețiană 5—, 6—, 7—, 9— cor. Plapume pichet, cu broderie elvețiană 4—, 5—, 6—, 7— cor. Cămăși p. păpușe, rochuri patente, tetrapelence, lepedeie de gumă, cu prețuri foarte moderate — Vânzare excepțională de albituri pentru femei. — Broderii fine de gaz și materii de dantelă în rămășițe cu prețuri foarte ieftine.

Ho 1386

Roș să priviți vitrinele mele

Broderii dela 10 fleri în sus.

Dantele fine de ață, 1 m. 27 fl.

Funde late, de 2500 m. 1 m. 48 fl., în orice culoare.

Gamașe cu nasturi p. femei și bărbați.

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahăr curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth, Nestlé, Kufeke, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 768)



Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaerice atît pe bani gata, cît și în rate pe lângă chezașie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

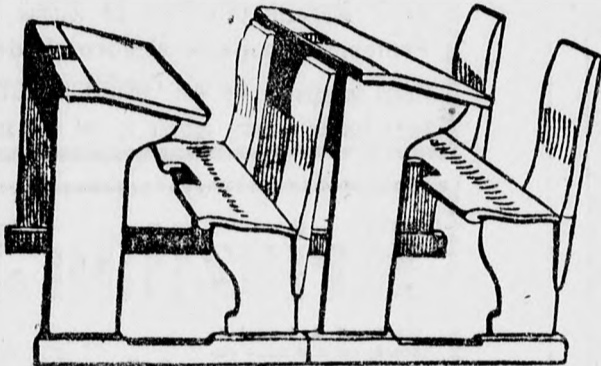
Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai acela vor primi catalogul gratuit, care îl cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”).

Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

CORNEL JUCU



mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ju 762

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 183.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecta, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite oriunde în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire ca aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZELEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KÉS, CSAFÁD, BIHOR, TIMIȘ, TOBONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Jozsefföherceg nr. 1** (lângă Banca „Victoria”).
Ba 240—158) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Călbeaza

la oi, capre, porci și vite mari (bol și vaci) se vindecă numai prin medicina probată a apotecarului **SIMION ONICIU** din Abrud (Abrudbánya). X X X X X

O doză (porție) pentru o oale costă 60 fil. — O doză (porție) pentru vite mari costă 3 coroane.

On. public e rugat, ca dintr'o comună să se unească mai mulți la comande, că plata poștei le vine așa mai ieftin. La comande peste 100 cor. jumătate din preț să se trimită înainte, comande de probă nu se trimit mai puțin decât p. 10 oi.

(O 1865) Comandele se pot face numai dela:

SIMION ONICIU, apotecar în Abrud (Abrudbánya).

SCRISORI DE MULȚAMITĂ.

Medicina comandată dela Dv. în contra călbezii pentru 600 de oi din comuna Monorfalva a avut efectul cel mai bun și admirabil, așa, că de acum înainte suntem siguri, că din cauza acestui morb năpraznic nu vom mai ajunge la sapă de lemn, cum au ajuns mulți alții până acum. Exprimându-ne mulțumita din toată inima pentru aceasta binefacere, recomandăm cu toată căldura acest leac celor ce se ocupă cu oieritul. Drăgan Petre m. p., Matei Flore m. p.

Medicina contra călbezii adusă dela D-ta ne-a folosit, scăpându-ne de mari pagube; toate oile ni s'au vindecat deplin. Căutând într'o oale tăiată, nu am aflat nici un fir de călbeză viu. Toată călbeză a fost moartă. — Îndată ce le-am dat leacurile, au început să se curețe de călbeză. Am căutat și în baliga oilor și am văzut fire de călbeză moartă cu grămada. Acum sunt sănătoase, mănâncă bine și-s grase ca porcii. Toți câți am comandat leacuri dela D-ta, ne-am scăpat oile de

peire. — Îți suntem foarte mulțumitori. Dumnezeu să te trăiască D-le apotecar, că ne-ai făcut un mare bine cu leacurile D-tale de călbeză. Pe mulți îi mântui dela sărăcie. — Sfătuim pe toți cari au oi cu călbeză, că dacă voesc să le aibă și la vară în staul, ori mai bine zis, dacă voesc să nu păgubească cu ele, negreșit să comande dela D-ta leacuri de călbeză.

Găureni, 15 Febr. 1914.

Dumitru Băclă m. p., Petru Lupșa m. p., George Florea m. p., Petru Pălcău m. p., proprietari.

St. Dle! Medicina contra călbezii folosită până acum, a succes foarte bine. Medicina precum se vede, are mare efect. Am tăiat din oile la care le-am dat, în una nu am aflat nici un fir de călbeză și ficatul ca de miel de frumos, cu toate că știu sigur, că înainte de a folosi medicina, a avut călbeză destulă, în una încă a mai fost câteva fire. Te rog mai trimite-mi pentru 15 oi. — Kozmatelke, 30 Dec. 1913.

Neagoe Roșca m. p., arândător.

SĂ NE PĂZIM DE IMITAȚII ȘI FALSIFICAȚIUNE!

In mai multe rânduri decorat. — Fondat în anul 1884



Heckenast János

constructor de altare, sculptor și autor. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Primește spre aurire tot ce se ține de această branșă. He 1402

Prețuri moderate. — Condițiuni favorabile de plată.

FISCHER BÉLA,

fotograf, FĂGĂRAȘ — (FOGARAS), piața cetății.



Pregătește fotografiile cele mai moderne, mări de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografiile pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografiile. FI 1046

Comandele din provincie se execută prompt și conștințios.



Atelier tehnic pentru reparat și atelier propriu p. nichelat cu putere electrică.

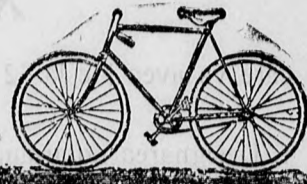
Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

Reparator specialist pentru tot felul de mașini de cusut, biciclete, arme, revolvere și gramofoaane. — Cele mai complicate reparaturi se execută în mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanță.



Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr 10.

Depozite bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, cliteră, clarinete și instrumente de suflat, armonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofoaane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută conștințios și artistic. (F 1313)



INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela 1 MAIU r. se aște

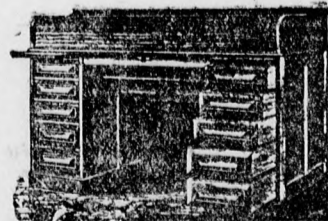
În nouile noastre localități

din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanți principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris, Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducătorilor, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri



originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stîmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

„POPORUL” institut de credit și economii societate pe acții în Lugos.

INVITARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „POPORUL” societate pe acții în Lugos, sunt prin aceasta invitați în conformitate cu § 19 a statutelor la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care va avea loc la 12 Martie 1914 n. ora 3 p. m. în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Designarea notarului și verificatorilor procesului verbal al adunării generale.
2. Raportul Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere.
3. Stabilirea bilanțului și repartizarea venitului net.
4. Stabilirea marcelor de prezență.
5. Intregirea direcțiunii cf. § 36 și alegerea comitetului de supraveghere pe 3 ani (§ 56).
6. Aprobarea alegerii de director executiv.
7. Eventuale propuneri.

Lugos, la 21 Faur 1914.

DIRECȚIUNEA.

N. B. Domnii acționari dorind a lua parte la aceasta adunare generală, în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați în conformitate cu § 24 din statute, a depune acțiunile lor până în 11 Martie 1914, la casa Institutului, la casele espositorilor din Zorlențul-mare și Ticvaniul-mare, la casa centrală diecesană în Lugos, la „Oficiul administrativ al fondurilor diecesane gr. cat.” în Oradea-mare, sau la oricare Institut membru la „Solidaritatea”.

§. 22. În adunările generale numai acei acționari au vot, cari sunt trecuți în registrul acționarilor cel puțin cu 6 luni mai înainte.

Activa		Bilanz		Pasiva	
Numărar	23.287'86			Capital social	500000 —
Cassa de păstrare postală	155'66			Fond de rezervă	173590 14
Giro-conto la b. a. u.	3.943'85			Depuneri spre fructificare	910500 68
Esposituri	3.871'83	31259 20		Cambii reescontate	305736 85
Cambii		1195612 93		Creditori în cont-curent	113880 94
Imprumut hipotecar		400194 —		Lombard	68200 —
Debitori în cont-curent		186728 14		Dividendă neridicată	573 —
Casa institutului	165.000'—			Dare restantă după int. de dep.	2223 52
Realități	64.000'—	229000 —		Interese transitoare anticip.	27678 40
Efecte		120324 50		Venit net	66447 78
Debitori		5712 54			
		2168831 31			2168831 31

Cheltuieli		Profit și Perdere		Venite	
Interese de depuneri	45784'39			Interese de escompt	130426'29
„ reescompt	30871'30	76655 69		„ „ imprumute hip.	37204'21
Spese de birou		9389 77		Provizțiuni	19416 02
Ajutoare		170 79		Venite dela casă	15214'54
Chirie		2000 —		„ efecte	3675'—
Marce de prezență		1770 —		Diverse venite	3010'50
Salarii		17974 84			
Sustinerea casei și darea		4311 42			
Dare după int. de dep.	4578'44				
Impozite	12039'79				
Competințe de timbru	1241'10	17859 33			
Amortizare: Din dubioase	1256'38				
„ realități	2056'38				
„ prețul casei	4000'—				
Dif. de curs la efecte	1767'18				
Mobilierul	3287'—	12366 94			
Venit net		66447 78			
		208946 56			208946 56

Lugos, la 31 Decemvrie 1913.

Valeriu Giurgiu m. p.
director-executiv.

Pentru comptabilitate: Virgil P. Popp m. p.
procurist.

DIRECȚIUNEA:

Ioan Boroș m. p.
prezident.

George Popoviciu m. p.
v.-prezident.

Dr. Ioan Baltescu m. p.

Avel Boer m. p.

Nicolae Nestor m. p.

George Popp m. p.

Dr. Ioan Radu m. p.

Ioan Zincu m. p.

Subsemnații am examinat contul prezent al bilanțului al profit și perderilor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în regulă, le-am aflat în consonanță și exate.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Victor Poruțiu m. p.

Nicolae Fabian m. p.

Coriolan Jucu m. p.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CENEZORUL”, ARAD.